

22.7.2024

627/01.12.02.08/2024

Oikeusministeriö

VN/29108/2023

Suojelupoliisin lausunto pakoteriksdirektiivin täytäntöönpanoa koskevasta työryhmämietinnöstä

Lausunnolla olevalla esityksellä ehdotetaan rikoslakiin lisättäväksi uudet säännökset pakoterikoksesta, törkeästä pakoterikoksesta, tuottamuksellisesta pakoterikoksesta ja pakoterikkomuksesta. Samalla säännöstelyrikosta koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, etteivät ne enää koskisi pakotteiden rikkomista. Pakoterikokseen, törkeään pakoterikokseen ja tuottamukselliseen pakoterikokseen sovellettaisiin oikeushenkilön rangaistusvastuuta. Niin sanottua ilmoittajansuojelulakia sovellettaisiin pakotteiden rikkomisesta ilmoittaneiden henkilöiden suojeluun.

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan rikoslain muutosehdotukset ovat kokonaisuudessaan kannatettavia eikä Suojelupoliisilla ole niistä huomautettavaa tai toimialaansa liittyvää lausuttavaa.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muutoksia myös ilmoittajansuojelulakia koskien. Suojelupoliisilla ei ole mietinnössä ehdotettuja muutoksia koskien lausuttavaa, mutta Suojelupoliisi haluaisi tässä yhteydessä tuoda esiin kyseisen lain soveltamisessa havaitsemansa käytännön ongelman.

Soveltamisongelma koskee sitä, millä tavoin ilmoittajan ja ilmoituksen kohdehenkilön henkilöllisyyttä koskeva salassa pidettävä tieto voidaan siirtää virkamiesoikeudelliseen menettelyyn.

Ilmoittajansuojelulain 32 §:n 1 momentissa säädetään ilmoitusten käsittelijöiden velvollisuudesta pitää salassa ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohdehenkilön henkilöllisyyden ilmaisevat tiedot. Lain 33 §:ssä säädetään siitä, millä tavoin edellä mainitut salassa pidettävät tiedot voidaan antaa. Lain 33 §:n 1 momentin mukaan ilmoituksen käsittelystä vastaava henkilö saa 32 §:n 1 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tiedon ilmoittajan ja muiden ilmoituksessa mainittujen henkilöiden henkilöllisyydestä ja henkilöllisyyden suoraan tai epäsuorasti ilmaisevat muut tiedot ilmoituksen paikkansa pitävyyden selvittämiseksi nimetyille henkilöille, jos tiedon antaminen on välttämätöntä ilmoituksen paikkansa pitävyyden selvittämiseksi. 33 §:n 2 momentissa puolestaan säädetään ilmoittajan ja ilmoituksen kohdehenkilön henkilöllisyyden ilmaisevien tietojen antamisesta eräille ulkopuolisille tahoille. Saman 2 momentin 4 kohdan mukaan tiedot saadaan salassapitosäännösten estämättä antaa ilmoituksen kohteelle oikeudellisen vaateen laatimiseksi,

esittämiseksi tai puolustamiseksi tuomioistuimessa tapahtuvassa käsittelyssä tai tuomioistuimen ulkopuolisessa oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä.

Edellä mainittua 33 §:n 2 momentin 4 kohdan säännöstä muutettiin eduskuntakäsittelyn aikana. Hallituksen esityksen (HE 147/2022 vp) sisältämän ehdotuksen mukaan se olisi sallinut antaa salassapitosääntelyn estämättä ilmoittajan ja ilmoituksen kohdehenkilön ilmaisevat tiedot oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi tuomioistuimessa tapahtuvassa käsittelyssä tai tuomioistuimen ulkopuolisessa oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä. Hallituksen esityksen sisältämässä säännösehdoituksessa ei siten ollut mainintaa siitä, että 4 kohta koskisi tiedon antamista ainoastaan ilmoituksen kohdehenkilölle. Kun säännöksessä mainittiin tiedon luovuttamisen tarkoituksena "tuomioistuimen ulkopuolinen hallinnollinen menettely", niin se olisi ilman tehtyä lisäystä sallinut ilmoittajaa ja ilmoituksen kohdehenkilöä koskevien tietojen luovuttamisen virkamiesoikeudellisen menettelyyn. Eduskunnan hyväksymä lopullinen säännös ei tätä siis salli, koska se sääntelee ainoastaan tiedon antamista ilmoituksen kohdehenkilölle ja on siltä osin samansisältöinen 33 §:n 4 momentin kanssa.

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan kyseistä sääntelyä olisi tarpeen täsmentää siten, että ilmoittajansuojelulain mukaisia asioita olisi mahdollista siirtää virkamiesoikeudelliseen menettelyyn ilman vaaraa siitä, että näin meneteltäessä rikotaan salassapitosäännöksiä. Ilmoittajansuojelulain tarkoituksena ei voine olla se, että sen myötä ilmi tulleita asioita ei voitaisi tarvittaessa käsitellä virkamiesoikeudellisessa menettelyssä.

Apulaispäällikkö

Jonna Turunen

Suojelupoliisin ylitarkastaja

Heli Heikkola

Asiakirja (ID 56333) on sähköisesti allekirjoitettu Suojelupoliisin asiankäsittelyjärjestelmässä 22.7.2024 13.14.52. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

